

άνωτέρας προφανῶς τῶν υποθέσεων τοῦ παρόντος κόσμου. Εἶναι δὲ τοῦτο ἴσως μία αἰτία τοῦ ὅτι εἰς τὴν ζωὴν ταύτην ἔχομεν τόσον ἐκτεταμέναις νοητικὰς δυνάμεις. Ἀλλὰ πόσον μικρὸν ἔχομεν δίκαιον νὰ κανχώμεθα εἰς τὰς γνώσεις μας, ἐνῷ μόνον θεωροῦμεν καὶ ἀποροῦμεν εἰς τὰς ἐπιφανείας τῶν πραγμάτων! ὅποτε ὁ βαθυνοῦστατος φιλόσοφος ἀγνοεῖ τίνι τρόπῳ γεννᾶται εἰς κόκκος σίτου, ἢ διατί πίπτει ὁ λιθος καταγῆς! Ἀλλὰ καὶ ἀσυγκρίτως πλειοτέρας γνώσεις ἂν εἶχαμεν, ἔπρεπε μ' ὅλον τοῦτο νὰ ἐνθυμώμεθα, ὅτι ἡ ἀγαθότης, ὅχι ἡ μάθησις, συνιστᾷ τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ἡμέρα πλησιάζει, καὶ πλησιάζει ταχέως, ὅποτε θέλει μᾶς εἶσθαι ὠφελιμώτερον ὅτι κατεδαμάσασμεν ἓνα ὑπερήφανον λογισμὸν, παρ' ὅτι ἡμιθμήσαμεν τὴν στρατιάν τοῦ οὐρανοῦ.

Η ΤΗΝΟΒΑΤΙΣ.

ΓΥΝΗ τις ὠμιλοῦσε παραπολὺ τὴν νύκτα εἰς τὸν ὕπνον της· καί, τὸ περιεργότερον, πᾶσαν νύκτα ἐδιηγεῖτο ὅλα τὰ συμβεβηκότα τῆς προτεράιας· ἐξαιρέτως δὲ, πᾶν ὅ,τι αὐτὴ εἶχεν εἰπεῖν εἰς τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας, τὸ ἐπανελάμβανε διακεκριμένως καὶ καθ' ὅποιαν εἶχε λαλήσειν αὐτὸ τάξιν. Γενικῶς ἤρχιζεν ἀμέσως ἀφοῦ ἀπεκοιμᾶτο, καὶ ἐπανελάμβανε τοὺς πρώτους λόγους, ὅσους εἶχεν ὀμιλήσειν τὸ πρωῒ, ἔπειτα δ' ἀνέφερε τὴν λοιπὴν συνομιλίαν τῆς ἡμέρας, μὲ τόνον καὶ τρόπον ἀρμύζοντα εἰς τὰ ἀληθῆ συμβεβηκότα. Οὕτως, εἴαν εἶχεν ὑψηλοφώνως καλέσειν τινὰ μακρὰν εὐρισκόμενον, ἢ ψιθυρίσειν τί, τὸ ὅποιον δὲν ἐπεθύμει ν' ἀκουσθῇ,—εἴαν εἶχεν ἢ γελᾶσειν ἢ τραγηθήσειν, κάθε τι ἐπανελαμβάνετο καὶ μὲ τὸν προσήκοντα τῆς φωνῆς τόνον, καὶ καθ' ὅποιανδήποτε τάξιν εἶχε πραγματικῶς συμβῆν. Ἐπαναλέγουσα συνδιалέξεις μετ' ἄλλων, τακτικῶς ἄφινε διαστήματα εἰς τὴν ὀμιλίαν της, ἀνταποκρινόμενα μὲ τὸν καιρὸν, ὅσος ἐχρειάζετο διὰ τὴν ἀπόκρισιν· ἄφινε δὲ καὶ διαστήματα μεταξὺ διαφόρων συνομιλιῶν, βραχυτέρα μὲν κατ' ἀλήθειαν, ἀνάλογα ὅμως μὲ τὰ πραγματικῶς μεσολαβήσαντα διαστήματα. Παραδείγματος χάριν, εἴαν εἶχε περάσειν δύο ὥρας χωρὶς νὰ συνομιλήσῃ μὲ κανένα, τὸ διάστημα εἰς τὴν νυκτερινὴν αὐτῆς συνομιλίαν ἦτον ὡς δέκα λεπτά. Τοιοῦτοτρόπως ἀπαιτοῦσε γενικῶς δύο περίπου ὥρας διὰ νὰ ἀπαγγεῖλῃ τὰ συμβεβηκότα τῆς ἡμέρας. Ποτὲ σχεδὸν δὲν ἐπανελάμβανε τι, τὸ ὅποιον εἶχεν ἀναγνώσειν, ἀλλὰ κάποτε ἀπήγγελλε ψαλμοὺς, ἢ νὰ τοὺς ἐδίδασκεν εἰς τέκνα, τοὺς ἀπήγγελλε δὲ ὀρθότερον παρ' ὅσον ἡμπόρει ἐξυπνος οὐσα.

Ὑπέκειτο δὲ καὶ εἰς τὰ κοινότερα τῶν ὑπνοβατῶν πάθῃ, ἐγειρομένη συνεχῶς εἰς τὸν ὕπνον της, καὶ πράττουσα τὰ συνήθῃ αὐτῆς ἔργα ὅχι μόνον εἰς τὸ μαγειρεῖον, ἀλλὰ καὶ ἔξω τοῦ οἴκου. Μίαν φορὰν ἐξύπνησεν ἐνῷ ἀνέβαιnen εἰς ἵππον πρὸς τὴν θύραν τοῦ ἱπποστασίου, ἄλλοτε δὲ στραγγουλίασα τὸν πόδα της, ἐνῷ ἔκοπτε χόρτον εἰς λάκκον ἀρχετὰ μακρὰν ἀπὸ τὴν οἰκίαν. Αἱ ἀσχολίαι αὗται εἶχαν σῆσιν τινὰ μὲ τὰς ἡμερινὰς ἐργασίας της, οὐσαι ἢ ἐπανάληψις τῶν ἤδη παρ' αὐτῆς γενομένων, ἢ ἐκτελείσις ἔργου, τὸ ὅποιον ἐσκόπευε μὲν, ἀλλὰ δὲν εὐκαιρήσε, νὰ τελειώσῃ· καὶ κάποτε δ' ἐνησχολεῖτο τὴν νύκτα εἰς ὅσα ἐμελέτα νὰ πρωτοκάμῃ ἐνωρὶς τὴν ἐπαύριον.

Αἱ ἀρχετὸν χρόνου διάστημα παρετηροῦντο μὲ πολλὴν περιέργειαν καὶ προσπάθειαν αἱ ἰδιότητες αὗται· τέλος δὲ, κατήντησεν ὥστε διὰ τρεῖς ἡμέρας κατὰ συνέχειαν ποσῶς νὰ μὴ συναισθάνεται ἐξωτερικὰ πράγματα, μολονότι καθ' ὅλον τὸν καιρὸν τοῦτον ἐνησχολεῖτο εἰς ὅλα τὰ συνήθῃ αὐτῆς ἔργα. Ἡ ἀσυναίσθησία αὕτη ἤρχισεν Κυριακῇ, καὶ διήρκεσεν ἕως τὴν Τετάρτην. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἀπήντησεν αὐτὴν ὁ κύριός της ἐπιστρέφουσαν ἀπὸ τὸ ὄρνιθοτροφεῖον μὲ αὐτὰ τινὰ εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ἀπεφάσισε νὰ τὴν ἐγείρῃ φωνάζων δυνατὰ μέσα εἰς τὸ αὐτίον της. Αφοῦ ἔπραξεν οὕτω, ἡγέρθη ἐκείνη ὡς ἀπὸ ὕπνου, καὶ τὸν ὠμίλησε συνετῶς, ἀλλὰ δὲν ἤξευρε τίνι τρόπῳ εὐφρόνησεν εἰς τὰς χεῖράς της τὰ αὐτὰ, καὶ μόλις ἡμπόρει νὰ καταπεισθῇ ὅτι δὲν ἦτο Κυριακή. Εἰς μίαν ὥραν μετέπεσεν εἰς τὴν προτέραν ἀσυναίσθησίαν, καὶ ἡγέρθη πάλιν ταυτοτρόπως· ἀλλὰ μετ' ὀλίγας ἀκόμη δοκιμὰς, δὲν ἴσχυσε πλέον οὐδὲ τὸ μέσον τοῦτο· ὅθεν ἐστάλθη πρὸς τοὺς γονεῖς της, καὶ παρηλθὼν ἐβδομάδες τινές, ἑωσοῦ τέλεια ν' ἀναλάβῃ· μετὰ ταῦτα ἦσαν ὀλιγώτερον σημαντικαὶ αἱ πρότεραι αὐτῆς ιδιότητες, καὶ βαθμηδὸν ἐπανυσαν ἐξ ὀλοκλήρου.

ΣΤΗΚΡΙΣΙΣ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΚΑΙ ΝΕΩΤΕΡΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ.

Ο ΣΚΟΠΟΣ, τὸν ὅποιον ἔβαλεν ὁ μέγας Βάκων, ἦτο νὰ πληθύνη μὲν τὰς εὐχαριστήσεις, νὰ μετριάσῃ δὲ τὰς κακοπαθείας τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ἀρχαία φιλοσοφία δὲν κατεδέχετο νὰ χρησιμεύῃ, ἤρκειτο δὲ νὰ μένῃ στάσιμος. Κατεγίνετο εἰς θεωρίας περὶ τελειότητος ἡθικῆς τόσον ὑψηλὰς, ὥστε ἦτον ἀδύνατον νὰ βαλθῶσι ποτὲ εἰς πρᾶξιν· ἐζητοῦσε νὰ λύῃ αἰνίγματα ἅλυστα, κ' ἐπρότρεπεν εἰς διαθέσεις πνεύματος ὑπερανθρωπίνους. Δὲν συγκατέβαινε ποτὲ νὰ συνεισφέρῃ πρὸς

ἀνεσιν καὶ ἀνάπαιυσιν τῶν ἀνθρώπων. Ὅλαι τῆς φιλοσοφίας αἱ σχολαὶ ἐθεώρουν τὸ ἔργον τοῦτο ὡς ὑπερβολὴν ταπεινόν, ὡς ἐξαχρεϊόνον· τινὲς δὲ καὶ τὸ ἐμμέφοντο ὡς κακότητες. Ἐπίσημός τις συγγραφεὺς, ὁ Ποσειδώνιος, ἀκμάσας ἐπὶ Κικέρωνος καὶ Καίσαρος, συνήριθμησε ποτὲ μετὰ τῶν μικροτέρων ἀγαθῶν, ὅσα ἡ ἀνθρωπότης ἐχρεωποῦσεν εἰς τὴν φιλοσοφίαν, καὶ τὴν ἀνακάλυψιν τῆς μεθόδου τοῦ κατασκευάζειν τὴν καμάραν, καὶ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς χρήσεως τῶν μετάλλων. Τὸ ἐγκώμιον τοῦτο ἐθεωρήθη ὡς ὕβρις, καὶ ἔγιναν εἰς αὐτὸ αἱ ἀνήκουσαι ἀπαρτήσεις. Ὁ Σένεκας ἀποποιεῖται σφοδρῶς τὰς ὀνειδιστικὰς ταύτας τιμὰς. Κατ' αὐτὸν, ποσῶς δὲν μέλει τὴν φιλοσοφίαν ἐὰν οἱ ἄνθρωποι διδάσκωνται ἢ ὅχι πῶς ν' ἀνεγείρωσι καμαρωτὰς στέγας ὑπὲρ κεφαλῆς αὐτῶν. Ὁ ἀληθὴς φιλόσοφος ἀδιαφορεῖ καὶ ἀπὸ στέγην καμαρωτὴν, καὶ ἀπὸ στέγην ἄλλην ὅποιανδήποτε. Ἡ φιλοσοφία ποσῶς δὲν διδάσκει τὰς χρήσεις τῶν μετάλλων. Αὕτη μᾶς διδάσκει νὰ ζῶμεν ἀνεξάρτητοι ἀπὸ πᾶσαν ὕλικήν οὐσίαν, ἀπὸ πᾶσαν μηχανικὴν ἐπινόησιν. Προσπαθεῖ ν' ἀθωώσῃ τὸν Δημοκρίτον ἀπὸ τὴν αἰσχρὰν κατηγορίαν ὅτι αὐτὸς ἔκαμε τὴν πρώτην καμάραν, καὶ τὸν Ἀνάχαρσιν ἀπὸ τοῦ ἔγκλημα ὅτι ἐπενόησε τὸν κεραμαϊκὸν τροχόν! Ἔργον εἶχαν οἱ φιλόσοφοι οὗτοι νὰ ῥητορεύωσιν εἰς ἔπαινον τῆς πτωχείας, ἐνῷ ἐτόκιζαν ἑκατομμύρια δραχμῶν, — νὰ μελετῶσιν ἐπιγράμματα σοφιστικὰ ἐναντίον πολυτελείας καὶ τρυφῆς μέσα εἰς κήπους, τοὺς ὁποίους καὶ κυρίαρχοι ἐφθόρουν, — νὰ φλυαρῶσιν ὑπὲρ ἐλευθερίας, ἐνῷ ἐκολάκευαν ὑπεροπτικόν τινα καὶ σπαταλῶντα τυράννου ἀπελεύθερον, — νὰ ἐγκωμιάζωσι τὰ θεῖα κάλλη τῆς ἀρετῆς μετὰ τὸν αὐτὸν κάλαμον, ὅστις πρὸ μικροῦ εἶχε γράψει υἱοῦ μητροκτόνου ἀπολογία.

Ἀπὸ τὰ λόγια τῆς φιλοσοφίας ταύτης, — φιλοσοφίας, ἣτις χαμερπῶς ἐσεμνύνετο εἰς τὴν ἰδίαν τῆς ἀνωφελείαν, — ἀσμένως στρέφουμεν εἰς τὰ μαθήματα τοῦ μεγάλου Ἀγγλίου διδασκάλου. Ἡ φιλοσοφία, τὴν ὁποίαν αὐτὸς ἐδίδασκεν, ἦτον οὐσιωδῶς νέα. Σκοπὸν εἶχε τὸ καλὸν τῆς ἀνθρωπότητος, — ὡς οἱ πλείστοι τῶν ἀνθρώπων ἐνόησαν πάντοτε, καὶ πάντοτε θέλουν ἐννοεῖν τὴν λέξιν καλόν. Ὁ σκοπὸς τῆς Πλατωνικῆς φιλοσοφίας ἦτο νὰ ὑψώσῃ τὸν ἄνθρωπον εἰς θεόν· ὁ δὲ τῆς Βακωνικῆς νὰ προβλέψῃ τοῦ ἀνθρώπου ὅσα χρειάζεται ἐνῷ διαμένει ἀνθρωπος. Ὁ Πλατωνικὸς φιλόσοφος ἀπέβλεπε εἰς τὸ νὰ μᾶς ἀναβιάσῃ μακρὰν ὑπὲρ δημόδεις χρόνους· ἄλλ' ὁ Βακωνικὸς σκοπὸν εἶχε τὴν ἀναπλήρωσιν τῶν δημῶδων τούτων χρόνων. Ὁ πρῶτος σκοπὸς ἦτον εὐγενής, ἄλλ' ὁ δεύτερος ἦτον ἐφικτός· Ἐρώτησε τὸν ὁπλαδὸν τοῦ Βά-

κωνος, τί κατώρθωσε διὰ τοὺς ἀνθρώπους ἡ νέα φιλοσοφία, ὡς ὠνομάζετο ἐπὶ Καρόλου δευτέρου, καὶ σοῦ ἔχει ἐτοίμην τὴν ἀπόκρισιν. Ἐυάκρυνε τὴν ζωὴν· ἐλάφρυνε τὰς ὁδύνas· ἐσβύσεν ἀσθενείας· ἠϋξήσε τὴν καρποφορίαν τῆς γῆς· ἔδωκεν ἀσφαλείας νέας εἰς τὸν ναύτην· ἐχορήγησεν ὅπλα νέα εἰς τὸν πολεμιστὴν· κατεσκεύασε γεφύρας σχήματος ἀγνώστου εἰς τοὺς προπάτοράς μας· ἀβλαβῶς κατεβίβασε τὸν κεραυνὸν ἐξ οὐρανοῦ εἰς γῆν· ἐφώτισε τὴν νύκτα μετὰ τῆς ἡμέρας τὴν λαμπρότητα· ἐξέτεινε τὰ ὅρια τῆς ἀνθρωπίνου ὁράσεως· ἐπολυπλασίασε τὴν ἰσχὺν τῶν ἀνθρωπίνων μυῶνων· ἐτάχυνε τὴν κίνησιν· ἐξεδένωσε τὰ διαστήματα· εὐκόλυνε τὴν συγκοινωνίαν, τὴν ἀνταπόκρισιν, πᾶσαν φιλικὴν περιποίησιν, παντὸς ἔργου ἐκτέλεσιν· ἐδυνάμωσε τὸν ἄνθρωπον νὰ καταβαίνει εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης, νὰ ἀναβαίνει εἰς τὸν ἀέρα, ἀσφαλῶς νὰ διαπερνᾷ εἰς τὰ βλαβερά τῆς γῆς ἐνδόμυχα, νὰ διέρχεται τὴν στερεάν ἐπὶ ἁμαξῶν, αἵτινες γυρίζουν χωρὶς ἵππους, καὶ τὴν θάλασσαν ἐπὶ καραβίων, τὰ ὅποια πλέονουν κατὰ πρόσωπον τοῦ ἀνέμου. Ταῦτα δὲν εἶναι παρὰ μέρος τῶν καρπῶν, ἡ μᾶλλον τῶν ἀπαρχῶν αὐτῆς· καθότι αὕτη ἡ φιλοσοφία οὐδέποτε στέκει, οὐδέποτε φθάνει τὸν σκοπὸν αὐτῆς, οὐδέποτε εἶναι τελεία. Νόμον ἔχει τὴν πρόοδον. Τὸ χθὲς ἀόρατον σημεῖον εἶναι σήμερον τέρας τῆς, καὶ θέλει αὐριον εἶσθαι ἀφετηρία τῆς.

ΑΝΘΗ.

ΟὐΔΕ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἐν τούτων· καὶ ὁ Σολομὼν μ' ὅλην αὐτοῦ τὴν σοφίαν δὲν ἐδίδαξε ποτὲ μαθήματα πλέον σωτηριώδη τῶν ὅσα παραδίδουν οἱ σιωπηλοὶ οὗτοι νουθετηταὶ εἰς τοὺς σκεπτικούς καὶ νοήμονας. Ἀπὸ δύο βίβλους, λέγει τις, συνάγω τὴν θεολογίαν μου· ἀπὸ τὴν βίβλον τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀπὸ τὴν βίβλον τῆς δούλης αὐτοῦ Φύσεως, — τὸ παγκόσμιον καὶ δημόσιον χειρόγραφον, τὸ ἐνώπιον ὅλων ἀνεργμένον. Ὅσοι εἰδέποτε ἶδαν αὐτὸν εἰς τὴν μίαν, τὸν ἀνεκάλυψαν εἰς τὴν ἄλλην. Αὕτη ἦτον ἡ Γραφή καὶ Θεολογία τῶν Ἑθνικῶν· μᾶλλον δ' ἐθαύμαζαν οὗτοι βλέποντες τὴν φυσικὴν τοῦ ἡλίου κίνησιν παρὰ οἱ υἱοὶ τοῦ Ἰσραὴλ ἰδόντες τὴν ὑπὲρ φύσιν αὐτοῦ στάσιν· τὰ συνήθη ἀποτελέσματα τῆς φύσεως ἐκίνουν πλέον τὴν ἐκπλήξιν αὐτῶν παρ' ὅλα τῶν προφητῶν καὶ ἀποστόλων τὰ θαύματα. Βέβαια οἱ Ἑθνικοὶ ἐγνώριζαν καλῆτερά πῶς νὰ συνάπτωσι καὶ νὰ ἀναγινώσκωσι τὰ μυστικὰ ταῦτα γράμματα παρ' ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ, οἵτινες ῥίπτομεν βλέμμα πλέον ἀμελές, καὶ δὲν καταδεχόμεθα νὰ πιπιλίζωμεν θεολογίαν ἀπὸ τὰ λουλούδια καὶ ἄνθη τῆς φύσεως.